

tobak, hvor faren eller en måde til at undgå den er ukendt.

Ansaret for produktskader bedømmes som udgangspunkt efter den almindelige erstatningsretlige regel om ansvar for fejl og forsømmelse – den såkaldte culperegulering. En producent er herefter ansvarlig for skade forvoldt af et farligt produkt, hvis den farlige egenskab ved produktet kunne være undgået ved større omhu fra producentens side, f.eks. bedre kvalitetskontrol, instruktion, markedsføring eller lignende.

Spørgsmålet om, hvornår en producent ifølge retspraksis må antages at have udvist fejl eller forsømmelse, kan ikke besvares generelt. Der synes i retspraksis bl.a. at blive taget hensyn til, hvad der i den konkrete situation er årsagen til skaden. Skadesårsagerne opdeles normalt i konstruktionsfejl, instruktionsfejl, fabrikationsfejl, system- og udviklingskader.

Ved *konstruktionsfejl* vedrører fejlen ikke alene det enkelte eksemplar af produktet, men ofte hele serien. Skaden skyldes, at produktet ikke er produceret i overensstemmelse med tidens tekniske og videnskabelige niveau. Ved vurderingen af, om producenten er ansvarlig, henses der til, om produktet kunne og burde være konstrueret eller planlagt bedre.

Der stilles efter retspraksis strenge krav til viden hos den producent, der udvikler et nyt produkt. Han må sætte sig nøje ind i den foreliggende videnskabelige og tekniske viden, og produktet må konstrueres under nøje hensyntagen til, hvad der er almindeligt kendt inden for fagkredse. Producenten må efter omstændighederne iværksætte forskning og sørge for omhyggelig afprøvning af produktet med hensyn til de påvirkninger og den behandling, produktet udsættes for undervejs til og hos forbrugeren. Når produktion og afsætning er kommet i gang, må producenten fortsat holde sig løbende orienteret om udviklingen i den videnskabelige og tekniske viden på området.

Indtræder en produktskade som følge af, at oplysninger, som følger produktet, har gjort dette farligt, eller af, at der ikke medfølger tilstrækkelige oplysninger, foreligger der *instruktionsfejl*. Producenten er erstatningsansvarlig herfor, såfremt det kan bebrejdes ham, at han har givet urigtige eller vildledende, herunder mangelfulde, oplysninger. Er de afgivne oplysninger efter den viden og erfaring, som foreligger på afgivelsestidspunktet forkerte eller vildledende, vil producenten i almindelighed blive ansvarlig for en deraf følgende produktskade. Som eksempel på oplysninger, der kan

føre til produktansvar, kan nævnes fejlagtig eller ufuldstændig brugsanvisning.

Når en defekt kun omfatter enkelte eksemplarer af et i øvrigt fejlfrit produkt, betegnes den som *fabrikationsfejl*. Farligheden kan skyldes fejl ved råvaren eller produktionsprocessen, herunder den efterfølgende kontrol. Ansvar for en defekt opstået i forbindelse med forarbejdningen bedømmes i praksis strengt, idet producenten som udgangspunkt antages at være ansvarlig, hvis blot en farlig egenskab kan skyldes fejl i produktionsprocessen. Begrundelsen for dette strenge ansvar synes at være, at virksomhederne må sørge for at tilrettelægge produktionen på en sådan måde, at den planlagte bearbejdning udføres korrekt, og at der ikke opstår fejl. Det er derfor som udgangspunkt uden betydning for producentens ansvar, om defekten ved produktet kan lokaliseres til en bestemt fejl i processen, eller om defekten hører til den gruppe af statistisk set uundgåelige afvigere, der er en følge af selv en veltilrettelagt produktionsproces. Skyldes defekten en fejl i et delprodukt, som ikke er fremstillet af den producent, som har fremstillet det færdige produkt, hæfter sidstnævnte producent efter gældende ret også for skader, som skyldes sådanne fejl. Producenten af det færdige produkt vil imidlertid som udgangspunkt have mulighed for at gennemføre regres mod producenten af delproduktet.

Skyldes fejlen derimod, at de anvendte råvarer ikke havde eller ikke kun havde de kendte og ønskede egenskaber, beror ansvarsbedømmelsen på, om afvigelsen skyldes en fejl fra producentens side. Det er klart, at producenten må sørge for omhyggeligt at kontrollere og undersøge de anvendte råvarer og om nødvendigt lade dem bearbejdes med henblik på at frasortere uønskede elementer. I enkelte tilfælde vil det ikke kunne bedømmes som fejl, at råvarer ikke er frasorterede, men er indgået i produktionen af det færdige produkt. Dette er særligt klart, hvis defekten ved råvaren skyldes en udviklingskade.

Ved *udviklingskader* kan risikoen for skade ikke forudses på baggrund af den tilgængelige videnskabelige og tekniske viden, på det tidspunkt hvor produktet blev markedsført. Det er først gennem f.eks. omfattende brug eller ny forskning, det viser sig, at produktet har skadevoldende egenskaber. Udviklingskader kan f.eks. forekomme inden for lægemiddelbranchen og den kemiske industri, og der antages efter gældende ret ikke at være ansvar herfor.

Også for så vidt angår *systemskader*, er der efter gældende ret ansvarsfrihed for producenten. Sy-